
Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Søknad om midlertidig unntak fra SRS 12 Beholdninger av varer og driftsmateriell - Kriminalomsorgsdirektoratet

Vi viser til Justisdepartementet (JD) sitt brev 7.oktober 2025, og brev fra Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) 14.september 2025, om midlertid unntak fra SRS 12 for råvarelager og varer i arbeid knyttet til Kriminalomsorgsdirektoratets arbeidsbedrift, for etablering av åpningsbalansen og løpende bokføring.

Kriminalomsorgsdirektoratets begrunnelse for søknaden om midlertid unntak

I søknaden fremgår det at KDI sitt samfunnsoppdrag er å sikre at varetektsfengslinger og straffereaksjoner gjennomføres på en trygg måte som motvirker nye straffbare handlinger. Innsatte i norske fengsler har som hovedregel aktivitets- eller arbeidsplikt. Et av tilbudene som gis til de innsatte er Arbeidsdriften.

Arbeidsdriften er et sysselsettingstiltak som ikke har produksjon til salg som primærformål. Arbeidsdriften er fordelt på 39 lokasjoner av varierende størrelse og ulik lagerbeholdning. Arbeidsdriften er per nå ikke innrettet med tanke på registrering av beholdninger og løpende kontroll på beholdningsendringer. Det er heller ikke lagt til rette for kobling mellom utgifter til innkjøp av råvarer og tilhørende inntekter på de ulike produktene.

Implementering av SRS 12 vil kreve omfattende ressurser tids- og arbeidsmessig når det gjelder systemutvikling og implementering av lagersystem, verdsettelse av råvarer og varer i arbeid, telling og verifisering av lagerbeholdningen og dokumentasjon.

KDI anslår at råvarelageret og varer i arbeid knyttet til arbeidsdriften har begrenset økonomisk verdi. KDI vurderer videre at unntak fra SRS 12 ikke vil redusere regnskapsinformasjonen betydelig, da verdien av disse varene ikke vil være å anse som vesentlig for brukere av regnskapet.

Forventet nytte av å implementere SRS 12 vil være uforholdsmessig lav sammenlignet med de betydelige ressursene som kreves per nå, samtidig som det ikke er etablert et system som kan ivareta verdien over tid.

KDI vurderer at kapasitet i arbeidsdriften og mangel på systemunderstøttelser for lagerstyring ikke gjør det mulig å følge SRS 12 for råvarelager og varer i arbeid. Det vil kunne påvirke opprettholdelse av kritiske funksjoner knyttet til sikkerhet og rehabilitering av ansatte.

KDI opplyser at de anerkjenner viktigheten av effektiv lagerstyring og ønsker å forbedre systemene når ressursene tillater det. Det er ønskelig å få erfaring med periodisert regnskapsinformasjon slik at nytten av å implementere et fullverdig lagersystem kan vurderes i fremtiden.

Regelverk

Formålet med de statlige regnskapsstandardene etter rundskriv R-114 *Bruk av de statlige regnskapsstandardene (SRS) i virksomhetsregnskapene* punkt 1, er å legge til rette for et mer omfattende og standardisert informasjonsgrunnlag for styring i statlige virksomheter. Standardene skal også gi et grunnlag for å fremskaffe sammenlignbar kostnadsinformasjon og en bedre oversikt over statens eiendeler.

SRS 1 *Presentasjon av virksomhetsregnskapet* punktene 37-44, gir regler for formål og utarbeidelse av åpningsbalansen. Formålet med åpningsbalansen er å gi et dekkende bilde av virksomhetens eiendeler, gjeld og eventuell virksomhetskapital, og å danne grunnlag for fremtidig måling av kostnader knyttet til utførelsen av samfunnsoppdraget, jf. punkt 37. Virksomheten må kartlegge hvilke eiendeler den disponerer og hvilke av disse som skal verdsettes og presenteres i åpningsbalansen, jf. punkt 38

I åpningsbalansen skal omløpsmidler verdsettes til gjenanskaffelsesverdi eller virkelig verdi. Dersom det ikke finnes et velfungerende marked for eiendelen skal gjenanskaffelsesverdi benyttes, jf. punkt 39.

Åpningsbalansen skal være basert på pålitelig informasjon, være fullstendig samt være tilstrekkelig dokumentert, jf. punkt 42, og presenteres etter oppstillingsplan for balansen, jf. vedlegg 2 til SRS 1.

SRS 12 *Beholdninger av varer og driftsmaterielt* punkt 4, definerer beholdning av varer og driftsmateriell slik:

Beholdning av varer er eiendeler som

- a) holdes for salg som en del av ordinær virksomhet
- b) er under produksjon med henblikk på salg
- c) i form av råvarer eller produksjonsmaterielt er til bruk i produksjonsprosessen av varer og tjenester for salg

Beholdning av driftsmateriell er eiendeler som benyttes i eller utgjør en integrert del av virksomhetens offentlige tjenesteyting. Dette omfatter også råvarer og produksjonsmaterielt til bruk i produksjonsprosessen ved offentlige tjenesteyting.

Beholdninger av **varer** skal måles til laveste verdi av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. Beholdninger av **driftsmateriell** måles til anskaffelseskost, og det er ikke krav om å foreta vurdering av nedskrivningsbehov. Dersom virksomheten ikke kan skille driftsmateriell fra varer, nedskrives driftsmateriell sammen med varebeholdningen, jf. punkt 5. I regnskapet skal slike beholdninger presenteres som omløpsmidler, jf. punkt 25.

DFØs vurdering

DFØ har vurdert søknaden om unntak med hjemmel i reglement for økonomistyring i staten § 3 første ledd. DFØ er delegert myndighet til å fastsette unntak i instruks fra Finansdepartementet. Etter DFØ sin vurdering er Kriminalomsorgsdirektoratet sine råvarer, varer i arbeid og ferdigvarer beholdninger av varer og driftsmateriell som skal verdsettes som omløpsmidler i åpningsbalansen, og behandles etter SRS 12 ved løpende bokføring.

Vi har fått opplyst at arbeidsdriften er fordelt på 39 lokasjoner og er ikke innrettet for registrering og kontroll av beholdninger. DFØ har forståelse for at det vil være ressurskrevende både tidsmessig og arbeidsmessig å telle, verdsette og dokumentere råvarer og varer i arbeid på en måte som gir fullstendig informasjon og pålitelig verdi i åpningsbalansen. Videre at det vil være ressurskrevende å etablere et lagersystem og tilhørende rutiner samtidig med etablering av åpningsbalansen og innføring av de statlige regnskapsstandardene.

Vi har fått opplyst at råvarelageret og varer i arbeid knyttet til arbeidsdriften har en begrenset økonomisk verdi. En midlertidig utsettelse av å innføre varelagersystem, vil derfor etter vår vurdering ikke påvirke åpningsbalansen i vesentlig grad.

Konklusjon

DFØ gir unntak fra punktene 38 og 39 i SRS 1 Presentasjon av årsregnskapet, slik at råvarelager og varer i arbeid ikke trenger å kartlegges, verdsettes og presenteres som omløpsmiddel i åpningsbalansen.

DFØ gir midlertidig unntak fra SRS 12 Beholdninger av varer og driftsmateriell, slik at Kriminalomsorgsdirektoratet ikke trenger å foreta løpende bokføring, resultatføring og presentasjon av råvarer og varer i arbeid etter reglene i SRS 12. Unntaket gis for regnskapsårene 2026 og 2027, slik at Kriminalomsorgsdirektoratet kan opprettholde kritiske funksjoner og aktivisere og lære opp innsatte, samt få tilstrekkelig tid til å få etablert nødvendige systemer og rutiner for håndtering av beholdninger av varer.

Vi gjør oppmerksom på at det etter SRS 1 punkt 22 og 23 skal opplyses om anvendte regnskapsprinsipper for vesentlige transaksjoner og andre hendelser. I omtalen av regnskapsprinsipper skal det opplyses om vesentlige avvik fra enkeltbestemmelser i SRS. Kriminalomsorgsdirektoratet må derfor i sin prinsippnote gi informasjon om innvilget unntak for lager av råvarer og varer i arbeid.

Det bør informeres om at beholdning av råvarer og varer i arbeid ikke er balanseført, både i note for beholdninger av varer og driftsmateriell til åpningsbalansen og til balanseregnskapet i årene for midlertidig unntak, jf. krav til noteopplysning i SRS 12 punkt 27.

SRS 12 vil gjelde for alle statlige virksomheter som har beholdninger av varer og driftsmateriell. DFØ legger til grunn at Kriminalomsorgsdirektoratet innen utløpet av unntaksperioden har etablert lagersystem og nødvendige rutiner knyttet til alle beholdninger av råvarer, varer i arbeid og ferdige varer, slik at den regnskapsmessige behandlingen blir i samsvar med SRS 12 fra 1.1.2028.

DFØ har ikke vurdert midlertidig unntak for ferdigvarer da det ikke søkes unntak om dette. Det innebærer at ferdigvarer må innregnes i åpningsbalansen som omløpsmidler, og regnskapsføres løpende i tråd med SRS 12.

Vennlig hilsen

Marius Seljedal
avdelingsdirektør

Marte Wæge Myklebust
seksjonssjef

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift